

DE Banier

RENTMEESTERSCHAP IN WOORD EN DAAD

Hoe kan de SGP'er
de schepping leren
bewaren?

Vóór een
duurzame
leefomgeving

Het antwoord
op uw logistieke vragen

Postbus 57 | 3770 AB Barneveld
The Netherlands

Energieweg 31 | Barneveld
Industrieterein Harselaar-Oost

Telefoon: +31 (0)342 - 405 405
Email: info@reenen.nl

Betrouwbaar,
flexibel & accuraat

www.reenen.nl

VanWestreenen

Adviseurs voor het buitengebied

Milieu-advies

Ruimtelijk advies

Bouwkundig advies

Buiten gewoon goed geregeld

Onze adviseurs, bouwkundigen en tekenaars loodsen u door de wetten en regels van het buitengebied. Van stalontwerp en bestemmingsplanwijziging tot vergunningaanvraag en bouwbegeleiding. Altijd op zoek naar het beste resultaat voor úw bedrijf.

Barneveld 0342 47 42 55 | Lichtenvoorde 0544 37 97 37
info@vanwestreenen.nl | www.vanwestreenen.nl

WELKOM IN
ONZE GROTE
SHOWTUIN

**TOP
BUITEN
SPEELGOED**

Dé specialist op het
gebied van TOP kwaliteit!
buitenspeelgoed

033 - 303 31 07 • Woudenberg

www.topbuitenspeelgoed.nl

De aarde is des Heeren

De aarde is door de Heere geschapen. De mensen mogen op deze aarde wonen. Wij zijn dus geen eigenaar van de aarde, maar de Heere is Eigenaar.

INHOUD

5

In memoriam:
H. van Rossum

Zuchten	4
In memoriam H. van Rossum	5
Interview: A. van der Maas	6
Inspiratietour	9
Schoner en zuiniger	11
Familiedag in beeld	12
Varia	15
Interview: Woord & Daad	18
Energieneutraal	21
Minderheidskabinet	23
Radicale scheiding	24
Verdieping	27
Samenwerken in de EU	28
Terugblik	29
Haagse propjes	31

De SGP heeft tot taak dit door te laten klinken als het gaat over duurzaamheid. Het gaat niet alleen om deskundige beoordeling van adviezen, rapporten en voorstellen aangaande duurzaamheid. Ook op dit terrein is er de mogelijkheid en de plicht om principieel te spreken. De mensen hebben de aarde in bruikleen gekregen van de Schepper. De aarde mag niet uitgeput en verwoest worden door de mensen, maar dient bebouwd en bewaard te worden. Het onverantwoord omgaan met de aarde kan gezondheidsrisico's met zich meebrengen. Het handelen van de mens kan ook betekenen dat de zeespiegel verder stijgt, zodat het gevaar voor overstromingen toeneemt. Als rentmeester moet de mens zorgvuldig omgaan met grondstofvoorziening, energiebronnen en met de natuur. In het laatste verkiezingsprogramma staat: "De Bijbelse opdracht

tot goed rentmeesterschap impliceert een duurzame energievoorziening. De Nederlandse regering moet daarom een stevig beleid neerzetten, dat recht doet aan de urgentie en het belang van deze opdracht. Met een duidelijk en consequent pad om 14% duurzame energie in 2020 te halen, met 100% duurzame energie in 2050 als einddoel." Interessant vond ik om te lezen dat er minder subsidie moet naar (nieuwe) windmolenparken en meer subsidie naar energiebesparing en innovatie. Duurzaamheid heeft ook te maken met landbouw, tuinbouw en visserij. Op een zo duurzaam mogelijke manier dient er voedsel geproduceerd te worden. Maar dan moeten we ook bereid zijn voor een eerlijk product een eerlijke prijs te betalen. Landbouw en tuinbouw mogen de grond niet uitputten. Het gebruik van aardwarmte is goed voor een duurzame tuinbouw. Iedereen zal beamen dat de zee niet leeggevist mag worden. Onnodige beroering van de zeebodem is schadelijk. Het is dan ook niet te begrijpen dat de duurzame pulskor door Brussel wordt tegengewerkt. Ook bij de aanlandplicht vallen vraagtekens te zetten. Wij hebben op een verantwoorde wijze om te gaan met de aarde die door God geschapen is. Maar staan we erbij stil dat we niet op deze aarde blijven? Hebben we oog gekregen voor het ene nodige? Hoe staan we tegenover onze eeuwige belangen? ◀

DS. A. VAN HETEREN
vicevoorzitter

- “En niet alleen dit, maar ook wij zelve, die de eerstelingen des Geestes hebben, ook wij ook zelve, zeg ik, zuchten in onszelve, verwach-
tende de aanneming tot kinderen, namelijk de
verlossing onzes lichaams.”
Romeinen 8:23

Zuchten

Dit nummer van *De Banier* staat in het teken van duurzaamheid.
Het gaat over ons ecosysteem, ontbossing, smeltende ijskappen...
Hoe dragen wij moeder aarde over aan onze kinderen? Goede vragen.
Toch: de Bijbel spit dieper. Paulus zegt niet ‘natuur’, maar ‘schepping’.

DE SCHEPPING ZUCHT

Ik geloof niet in moeder aarde, maar in God, de Vader, de Schepper. De schepping is een kunstwerk van God, waarin Zijn luister zich weerspiegelt (Rom. 1). Alles op aarde behoort de HEERE toe, en is voor Zijn lof bestemd (Ps. 24, 104, 148, 150). Christenen zijn dus intenser gemotiveerd om te vergroenen en te versoberen dan anderen: niet uit eigenbelang (onze kinderen...), maar vanwege de eer van God.

DS. J.A.W. VERHOEVEN
Leerdam

schepping (Kol. 1:15-20). Hij is de tweede Adam. Hij heeft de schuld gedragen. Als de opgestane Heere is Hij de Eerste van de nieuwe schepping. Zoals Hij is opgestaan, zo zullen eenmaal al de Zijnen opstaan (Rom. 8:11). Gegarandeerd! Het wachten is op de verlossing van ons lichaam. Zover is het nu nog niet. Nu nog is de wereld vol lijden. Maar dat weegt niet op tegen de heerlijkheid die aan ons geopenbaard zal worden.

GODS KINDEREN ZUCHTEN

De schepping moet bevrijd worden (Rom. 8:21), zit kennelijk gevangen. Waarin? God heeft in Zijn heilig recht de schepping aan de ijdelheid onderworpen vanwege de zonde van de mens. Wie Genesis 3 ernstig neemt, zijn zonde kent uit de wet van God en Gods oordeel vreest, kan zijn oren en zijn hart niet meer afsluiten voor het zuchten van de schepping. Kinderen Gods zuchten mee met de schepping. Dat leert ons de Heilige Geest.

ZUCHTEN IN HOOP

Maar er is meer! De Heilige Geest leert ons te geloven dat het zuchten van de schepping op het zuchten van een barende vrouw lijkt: er is nieuw leven op komst! De Geest geeft hoop voor de toekomst. Vanwege Christus, de Eerstgeborene van de

CHRISTUS' WEDERKOMST VERWACHTEN

Wie, geleerd door de Geest, deze hoop kent, loopt voorop in de strijd om Gods recht op Zijn schepping. Christus komt om te vernietigen degenen die de aarde vernietigden (Openb. 11:18). Hij scheidt een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Zalig geworden in deze hoop (Rom. 8:24), worden wij geheiligd voor Zijn toekomst. We worden geheiligde consumenten en investeerders. De Geest oefent ons in matiging en zelfbeheersing (Gal. 5:22). Bevrijd van materialisme en egoïsme zoeken wij éérst het Koninkrijk van God. We beijveren ons om het label ‘groene kerk’¹ te bemachtigen. We steunen de Michacampagne². We realiseren ons welke ecologische voetafdruk onze vakantie achterlaat. Niet als wereldverbeteraars, maar wel als mensen die de Heere verwachten. Wordt dit aspect van het werk van de Geest wel voldoende beleefd? ◀

1 groenekerk.nl

2 michanederland.nl

IN MEMORIAM

De heer ir. H. van Rossum (1919-2017)

Zaterdagavond 17 juni bereikte ons het droevige bericht dat de Heere op het onverwachtst de heer H. van Rossum uit dit leven had weggenomen. Hoewel de heer Van Rossum de laatste tijd een broze gezondheid had, was hij 's zaterdags nog aanwezig in de kring van zijn familie. Kort na zijn thuiskomst kwam het einde. De heer Van Rossum mocht de gezegende leeftijd van 97 jaar bereiken. Een hoge leeftijd. Toch staat er in Gods Woord: "De mens, van een vrouw geboren, is kort van dagen en zat van onrust." (Job 14:1). Dat laatste heeft de heer Van Rossum ook in zijn persoonlijk leven moeten ervaren.

Bijna twintig jaar maakte de heer Van Rossum namens de Staatskundig Gereformeerde Partij deel uit van de Tweede Kamer. De heer Van Rossum was tot 1967 werkzaam als ingenieur bij het Technisch Bureau van de Unie van Waterschappen. In de tweede helft van de jaren zestig trad hij aan als Kamerlid. Bij herhaling bleek hoeveel vertrouwen de achterban in zijn persoon had. In 1981 verwisselde de toenmalige fractievoorzitter, ds. H.G. Abma, de Tweede Kamer voor de Eerste Kamer. De heer Van

Rossum nam toen het fractievoorzitterschap over en daarmee kwam een einde aan de traditie dat de partijvoorzitter ook fractievoorzitter was in de Tweede Kamer. Tot 1986 diende hij de partij in die functie. Naast zijn Kamerlidmaatschap, dat inmiddels uitgegroeid was tot een fulltimebaan, vervulde de heer Van Rossum op kerkelijk en maatschappelijk terrein tal van nevenfuncties.

De heer Van Rossum was praktisch en zakelijk ingesteld. Het politieke handwerk kreeg hij van huis uit mee. Zijn vader maakte zesentwintig jaar deel uit van de Provinciale Staten van Zuid-Holland. Principiële politiek was zijns inziens onlosmakelijk verbonden met de praktische politiek. Van het puur pragmatisch handelen moest hij niets hebben. In de politiek zocht hij telkens naar het fundament van Gods Woord. Het thema van zijn laatste partijrede ontleende hij aan 1 Petrus 3:11, "Wijk af van het kwade, doe het goede, zoek de vrede en jaag die na". Die woorden kenmerkten zijn optreden. Hij mocht het getuigenis van Gods Woord - de oproep af te wijken van het kwade en God te dienen - laten klinken in de Tweede Kamer. Tegelijkertijd moest in prakti-

sche zin de hand aan de ploeg geslagen worden. Ten slotte zocht hij de vrede. Zowel in de achterban, als daarbuiten had de heer Van Rossum door zijn principiële en nuchtere optreden een groot draagvlak. Hij was samenbindend en mocht de partij met hart en ziel dienen. Het hoofdbestuur condoleert met innige deelneming de kinderen, klein- en achterkleinkinderen van hem die ons slechts voorging. In zijn gezin en familie had hij een grote plaats. Het verlies is groot. De Heere geve troost en sterkte. Ook binnen de partij is een lege plaats gekomen. De heer Van Rossum bleef, ook na het actieve politieke leven, betrokken bij onze partij. Een roepstem gaat uit. Dat wij die allen ter harte zouden nemen: "Een stem zegt: Roep. En hij zegt: Wat zal ik roepen? Alle vlees is gras en al zijn goedertierenheid als een bloem des velds. Het gras verdort, de bloem valt af, als de Geest des HEEREN daarin blaast; voorwaar, het volk is gras. Het gras verdort, de bloem valt af; maar het Woord onzes Gods bestaat in der eeuwigheid" (Jes. 40:6-8).

M.F. van Leeuwen, voorzitter
Drs. P.A. Zevenbergen, secretaris

ONZE DUURZAME PLICHT

“Zo nam de HEERE God den mens, en zette hem in den hof van Eden, om dien te bouwen, en dien te bewaren.” Als Arien van der Maas deze tekst leest, is zijn gedachte dat het bouwen ons goed afgaat. Daar staat echter nog geen punt. Het bewaren is iets waar we ons veel bewuster van moeten zijn en waar we wat mee moeten doen! Dat ‘doen’ geldt voor de Nederlandse overheid, voor de plaatselijke overheid, maar ook voor elke burger.

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

Om voor het thema duurzaamheid een deskundige te vinden, zitten we bij Arien van der Maas wel goed. Al zo'n 35 jaar verdiept hij zich in de onderwerpen energie en techniek. De laatste twee jaar is hij senioradviseur bij de gemeenten Barendrecht, Albrandswaard en Ridderkerk (BAR).

Hoe bent u bij dit vakgebied betrokken geraakt?

“Toen ik jong was, brak de energiecrisis uit (1973). De autoloze zondag was een fenomeen dat ook aan mij niet onopgemerkt voorbij is gegaan. Het zette me aan het nadenken. Kunnen we zo wel doorgaan? Vervolgens werd mijn studiekeuze daar ook door bepaald. Later ben ik afgestudeerd op energietechniek.”

Nu bent u adviseur bij gemeenten. Wat houdt dat in?

“Veel gemeenten willen een duurzaamheidsbeleid voeren. Om concrete plannen op te stellen die de gemeente en de samenleving op dit punt verder brengen, is kennis en ervaring nodig. Gemeenten zetten hiervoor interne en externe beleidsadviseurs in, die projecten opzetten om duurzaam energie gebruik te bevorderen.”

Waar hangt het vanaf of gemeenten goed bezig zijn?

“Gemeenten kunnen duurzaamheid in de praktijk brengen omdat ze de bevoegdheid hebben om energieplannen in het

landschap te verwerken en te laten uitvoeren.

Goeree-Overflakkee is een gemeente die de ruimte heeft en ook de mentaliteit van aanpakken. Zo zijn er nog wel meer te noemen.

Vanaf 2008 daagden gemeenten elkaar uit om duurzaamheidsambities uit te spreken en een stip op de horizon te zetten.

Vanaf dat moment is het wel gaan rollen. Dat betekent niet dat het overall goed wordt aangepakt, want er zijn wel veel prachtige ideeën, maar bij de uitwerking komt het eropaan dat de plannen economisch haalbaar zijn.

Het energieakkoord van 2013 bracht de bewustheid dat er echt gerichte stappen gemaakt moesten worden om de Europese afspraken voor 2020 te kunnen halen.”

EEN COMPLEXE PROBLEMATIEK

Hoe komt het dat er altijd zoveel discussie is rond het thema duurzaamheid?

“Heel veel hangt af van de vooronderstellingen die je hebt. Zie je een milieuprobleem waar iets aan moet gebeuren, of zie je dat niet? Als je het niet ziet, kun je windmolens heel gemakkelijk van de esthetische kant bekijken. Dan zijn ze gewoon niet mooi. Maar als je het vanuit de ethische kant bekijkt, zijn ze nodig en moeten ze er wél komen om ons verbruik te verduurzamen. Dan kun je ze zien als goede middelen om de schepping met haar

▶ “Als je niet in een milieuprobleem gelooft, ga je ook geen dijken verhogen en verzwaren, want dat is dan niet nodig.”

bodemschatten te bewaren tot nut van volgende generaties. Alles zo snel mogelijk opmaken kan niet de bedoeling zijn. Er is ook veel sprake van framing. 'Windmolens draaien op subsidie', hoor je bijvoorbeeld vaak. Maar dat is een halve waarheid. De uitstoot van CO₂ kost nauwelijks iets en daarom is het gebruik van fossiele energie niet zo duur in vergelijking met duurzame energie. De noodzaak van subsidie bepaalt de overheid zelf met de lage belasting op energie voor grootverbruikers."

Ook binnen onze achterban zie je soms een afwachtende houding...

"De goeden niet te na gesproken, maar behoudzucht en gemakzucht heersen ook en misschien wel vooral in onze achterban. Het is niet gemakkelijk om iets te veranderen aan je leefstijl. Daarnaast zijn de oplossingen ook best ingrijpend en dat kan mensen afschrikken en demotiveren om er concreet iets mee te doen. Dat maakt de discussie complex."

Hoe komt het dat de discussies zo complex zijn?

"Er is te veel tegenstrijdige berichtgeving. Redacteuren durven ontwikkelingen niet te duiden en dan blijven de verschillende meningen en onderzoeken maar naast elkaar staan. Om de complexiteit te verminderen, is er behoefte aan mensen die op basis van een breed inzicht richting kunnen geven aan meningsvorming rond dit thema.

Aan de andere kant zijn er ook zaken die heel duidelijk zijn. Niemand kan de aardbevingen in Groningen en de oorzaken daarvan ontkennen. De Groningers zijn wakker geschud, maar wat is er bij anderen voor nodig?"

Geloven we eigenlijk wel in een duurzame samenleving?

"Als je er niet in gelooft, ga je ook geen dijken verhogen en verzwaren. Je ziet dat veel ondernemers zich bewust zijn dat er wat moet veranderen. Zij vinden het wel verstandig om daarmee aan de slag te gaan, want ze zien er

auto-loze zondag

brood in, maar ook een mogelijkheid om hun christen-zijn daarin uit te drukken."

WERK VOOR POLITICI

Hoe moeten onze raadsleden hiermee aan de slag?

"Een raadslid zou positief moeten staan tegenover een voortvarende aanpak van een duurzamere samenleving. En om gericht aan het werk te gaan, moeten ze de nationale en internationale afspraken respecteren. In de Energieagenda van Kamp zijn deze vertaald naar de Nederlandse situatie. Net als de andere decentralisaties is dit ook bij de gemeenten terecht gekomen. Zij moeten de regie gaan voeren"

Hebt u ook advies voor de bestuurders op verschillende niveaus?

"Bestuurders van politieke afdelingen zouden ervoor moeten zorgen dat de verkiezingsprogramma's heel concreet en ambitieus zijn met betrekking tot de energietransitie. Wethouders zouden plannen moeten laten uitwerken hoe de energietransitie voor 2050 lokaal kan worden gerealiseerd. Politici van Eerste en Tweede Kamer zouden de wet- en regelgeving rond klimaat en energie veel sneller moeten innoveren; dat geldt ook voor nieuwe energiebelastingregels. Aan allen adviseer ik: lees het boek *Verbruiken of Doorgeven* van het WI-SGP¹. De ondertitel luidt: de noodzaak van een duurzaam energiebeleid"

WERK VOOR SGP'ERS

Ten slotte, wat moet het gewone SGP-lid hiermee?

"Burgers worden ook steeds dringender opgeroepen om zelf maatregelen te treffen. Het is niet uitgesloten dat de overheid meer verplichtingen gaat opleggen. Denk aan het energielabel van je huis. Nieuwe woningen moeten binnen enkele jaren 'aardgasloos' worden gebouwd.

Het is noodzakelijk om als goede rentmeesters ervoor te zorgen dat er binnen elke generatie (dus binnen 30 tot 50 jaar) niet méér vervuiling optreedt dan wat die generatie zelf veroorzaakt. Dat betekent duurzaam leven, wonen en werken. Ik zou het mooi vinden als daar meer mee gedaan zou worden. We hebben natuurlijk niet het klimaat in de hand, maar we moeten wel onze hand aan de ploeg slaan." ◀

Wat is 'energietransitie'?

Transitie is overgang. Energietransitie is de overgang van de ene soort energie naar de andere soort energie. Energietransitie is een beleidsplan van de overheid om de overgang te maken van fossiele brandstoffen naar duurzame energiebronnen. Duurzaam wil dus zeggen dat we energie gebruiken die niet opdraakt. Steenkool, olie en gas worden verbruikt, maar voor niets gaat elke dag de zon op en deze levert jaarlijks duizenden keren meer energie dan de mensheid nodig heeft.

1 Zie voor een aanbieding van deze publicatie pagina 15.

Inspiratie

SGP, uniek in de politiek. Impressie van een geslaagde inspiratietour voor de gemeenteraadsverkiezingen 2018.

Het mag weleens hardop gezegd worden: onder de inspirerende leiding van onze directeur worden er door de medewerkers mooie plannen gesmeed om afdelingen en kiesverenigingen toe te rusten en te activeren of met andere ondersteunende diensten het werk van de besturen te verlichten. Maar ook met het voorbereiden van partijcongressen en trainingen. Een breed scala van taken. Waar een klein kantoor groot in kan zijn!

EEN GESLAAGDE INSPIRATIETOUR

In de maand mei heeft het partijbureau een inspiratietour georganiseerd in een zestal bijeenkomsten verspreid over het land. Vertegenwoordigers van de lokale besturen en fracties werden in interactieve bijeenkomsten voorbereid op de gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018. Deo volente. Ruim 200 SGP'ers namen deel aan de deelsessies waarin werd ingezoomd op de rol van de besturen in het voorbereiden van de campagnes, samen met de fractie en de plaatselijke SGP-jongeren. Campagnevoeren met als vierslag doel, doelgroep, boodschap en middel doe je niet zomaar!

EEN GOED DOORDACHTTE CAMPAGNE

De bijeenkomsten startten na de opening met een plenaire sessie waarin campagne

voeren werd vergeleken met de bouw van een huis. Daarvoor is een goed ingerichte bouwplaats en een goed gevulde gereedheidskist onontbeerlijk. Het partijbureau heeft daarvoor het nodige beschikbaar: het Handboek Gemeenteraadsverkiezingen 2018, het publicatieplatform, het intranet en de kadercursusdag ter voorbereiding van de verkiezingen. Daarnaast, in nauwe samenwerking met de bestuurdersvereniging, zijn er de scholingsprogramma's voor aspirant-raadsleden en -wethouders.

EEN HELDERE BOODSCHAP

De inspiratietour heeft veel waarderende reacties opgeleverd. De voorzitter van een grote kiesvereniging, die jarenlang gemeenteraadslid geweest was, bracht het ongeveer als volgt onder woorden: "Hoewel ik niet verwachtte veel nieuws te zullen horen, ben ik hier gekomen, omdat ik het mijn plicht vond. Maar ik heb mijn gereedheidskist toch kunnen

aanvullen met waardevolle informatie, waar we onze winst mee kunnen doen. Ik vond het een inspirerende bijeenkomst met een heldere boodschap."

Die boodschap in de plenaire sessie luidde als volgt: "Ga niet bouwen op het zand. Het huis heeft een stevig fundament nodig. Geen zandgrond, geen populisme, geen makkelijke puntjes om te scoren en al helemaal geen lastercampagne. Bouw ook het SGP-huis van 21 maart 2018 op de rots. De Bijbel is de grondslag van de SGP. Blijf authentiek. Blijf standvastig. Blijf getrouw aan die boodschap vanuit beginsel. Dat is het bestaansrecht van de SGP.

Het wordt een flinke klus, die campagne. Dat huis staat er niet zomaar. Er zijn vereende krachten nodig. Met hoe meer mensen je bent, hoe sneller het huis af is en hoe beter het huis wordt. Maar vergeet één ding niet: "Zo de HEERE het huis niet bouwt, tevergeefs arbeiden deszelfs bouwlieden daaraan." ◀

"Zo de HEERE het huis niet bouwt, tevergeefs arbeiden deszelfs bouwlieden daaraan."

M.F. VAN LEEUWEN
partijvoorzitter

*Massief eiken werkblad
voor Scandinavisch
Design.*

SINDS 1935
HUISMAN
keukens | sanitair | doe het zelf

Voltastraat 1 | 2952 AW Alblasterdam
078 69 32 541 | www.huismanalblasterdam.nl

Op zoek naar een **architect?**

Maak kennis met Architectenbureau **BORN** BV BNA!

Een veelzijdig bureau dat oplossingsgericht denkt en werkt. Goed luisteren naar de wensen van onze opdrachtgevers en het respecteren van de financiële kaders is voor ons vanzelfsprekend. Onze passie is om alle wensen op een creatieve en aansprekende wijze te vertalen in realiteit. Tot op detailniveau! We hebben veel ervaring met onder meer kerkbouw, scholenbouw, woningbouw, utiliteitsbouw en de zorgsector. En mogen werken aan inspirerende projecten in heel Nederland.

0187-482466 | info@bornarchitecten.nl
www.bornarchitecten.nl

DOOR KEES VAN DER STAALJ

SCHONER EN ZUINIGER

Goed rentmeesterschap begint met het besparen van energie. Dat is een kernboodschap in ons verkiezingsprogramma. Dit laat goed zien wat de Bijbelse opdracht is: zorgvuldig omgaan met Gods schepping. Het toont tegelijk wat onze topprioriteit is: energiebesparing.

Een groene koers is geen hyperig verschijnsel dat wel weer overwaait. Het is daarentegen harde noodzaak en Bijbelse plicht. Met recht en reden staat een goede omgang met energie bij de SGP hoog in het vaandel. We verspillen en vervuilen simpelweg veel te veel. Het is dringend nodig niet langer zo afhankelijk te zijn van olie en gas, met alle nadelen die daarbij horen: vervuilende uitstoot, aardbevingen in Groningen, en kwetsbare contacten met buitenlandse oliesjeiks.

In het speerpuntenoverzicht op de SGP-website komt de inzet voor een duurzame leefomgeving terug als een van de tien speerpunten. Als rentmeester willen we zorgvuldig omgaan met grondstoffen, energiebronnen en met de natuur. Zo'n aanduiding als speerpunt is meer dan een mooi etiket. Het concrete gevolg is bijvoorbeeld dat het onderwerp daarmee regelmatig op onze fractie-agenda terugkomt met een concrete actie: een werkbezoek in de energiesector bijvoorbeeld, een concreet initiatief in de Kamer.

Engie kolencentrale Rotterdam (sinds 2015)

SCHONER

Wij doen dat natuurlijk wel op een SGP-ma-
nier: ten onrechte wordt groen beleid vaak gekoppeld aan linkse keuzes voor draconische maatregelen of eenzijdige keuzes. Om een voorbeeld te noemen: onmiddellijk nieuwe, efficiënte kolencentrales met dwang sluiten tegen enorm hoge kosten is geen goed rentmeesterschap. Dat steunen wij dus ook niet. Waar wij wel veel energie in steken, is het bepleiten van verstandige en voortvarende maatregelen om betrouwbare en betaalbare schonere energie te krijgen. Wat moet er gebeuren? Stoppen met zwalkend beleid, waar burgers en bedrijven geen touw aan kunnen vastknopen. Een duidelijke en consequente koers volgen. Stevig inzetten op innovatie: nieuwe mogelijkheden voor schone energie:

getijdencentrales, nieuwe versies van kleine windmolens, zonnepanelen, energieopslag en zo meer. Duurzame energie moet daarom met slim beleid goedkoper gemaakt worden, en olie en gas duurder.

ZUINIGER

Maar laten we wel bij het begin beginnen: energie die je niet gebruikt, hoef je ook niet op te wekken. Er is nog veel winst te behalen in het zuiniger omgaan met energie. Energiebesparing is daarom topprioriteit. Het moet veel aantrekkelijker worden gemaakt om te investeren in energiebesparende maatregelen, zoals isoleren van huizen. Huizenkopers die binnen een jaar aantoonbaar flink geld steken in energiebesparende maatregelen moeten hun overdrachtsbelasting terug kunnen krijgen. Maar ook bijvoorbeeld voor schoolgebouwen moet het aantrekkelijker gemaakt worden om werk te maken van energiebesparing. Trouwens, als we de miljarden euro's die Nederland nu betaalt aan oliesjeiks en kolenboeren zouden investeren in energiebesparing profiteren juist onze bouw- en installatiebedrijven daarvan. ◀

FAMILIEDAG 2017

Meer dan 3000 SGP'ers bezoeken de familiedag.

Locatie: Ouwehands Dierenpark in Rhenen.

Roelof Bisschop voert de ezels.

Een welwillend oor voor de bezoekers.

Wie heeft alle vragen van de WI-quiz goed?

Met gulle hand bedient Elbert Dijkgraaf de jak.

Na veel slenteren, is het goed uitrusten.

Loslopende Kamerleden!

De zeeleeuwshow zorgt voor een spetterende dag.

Het welkomstwoord door Arnoud Proos

Kan deze politicus eerlijk delen? Vandaag is er controle.

Kees van der Staaij kwam hier vroeger wel vaker.

Quiks
QUALITY POTATOES
SINCE 1932

**NATUURLIJK
VERS EN
SMAKELIJK**

Uw totaal aardappel leverancier

**KWALITEITS
AARDAPPELEN
SINDS 1932**

Controleren   Sorteren   Wassen/verpakken   Verwerken

Vers verpakt

Voorgekookt

Voorgebakken

Akkerseweg 13b, 5321 HG Hedel, T +31 (0)73 599 20 93, E info@quiks.nl

Quiks **Quiks** **QUIKS.NL**

ANDANTE
-orgelcentrum-

Uw dealer van

**Johannus
Monarke
Content
Viscount
Hauptwerk**
(Mixtuur)

In onze winkel is een ruim assortiment bladmuziek aanwezig (ook klavar).

"Naast een complete collectie nieuwe orgels hebben wij ook een zeer divers aanbod occasions en showroom-modellen, tegen aantrekkelijke prijzen!"

Industrielaan 26, Veenendaal, T. 0318 - 50 50 63
kijk voor meer info op www.andanteorgels.nl

Hoe lief hebt ú de zondag?

Wij beschouwen de zondag als een rijke zegen. We zouden, uit eerbied voor Gods instellingen, de rustdagviering graag op alle terreinen van het leven in ere hersteld zien. Daarom zien wij het als onze taak en roeping om onze medemens te wijzen op het gebod van de Heere inzake de wekelijkse rustdag.

Word vandaag nog lid en geef zo blijk dat u de doelstelling van de vereniging onderschrijft en de zondagsrust en zondagsheiliging u alles waard is. Al vanaf 1 euro per jaar bent u lid van onze vereniging! U kunt zich opgeven via info@verenigingzondagsrust.nl of door te bellen naar (0317) 61 43 98. Ons kantoor is bereikbaar op werkdagen tussen 9.00 en 16.00 uur.

Fred. van de Paltshof 15   3911 LA Rhenen   T. (0317) 61 43 98   F. (0317) 61 60 44   E. info@verenigingzondagsrust.nl   IBAN NL98INGB0000878628

AANBIEDING: nú slechts € 5,95

VERBRUIKEN OF DOORGEVEN.

DE NOODZAAK VAN EEN DUURZAAM ENERGIEBELEID

De wereld is verslaafd aan olie. De reserves aan olie worden minder. Maar nauwelijks iemand laat er de auto voor staan of verruilt de vliegvakantie voor een fietsvakantie. In Groningen worden de gevolgen van het leegraken van het aardgasveld voelbaar en zichtbaar. Maar in Den Haag lijkt de politiek onverstoort op de oude voet voort te gaan. Willen we dan echt afhankelijk worden van de grillen van islamitische oliesjeiks en de Russische tsaar? Er is nog een ander probleem: we verstoken met z'n allen zoveel brandstof dat de temperatuur op aarde langzaam maar zeker toeneemt, de zeespiegel stijgt en het klimaat veran-

dert. Dat brengt allerlei grote risico's met zich mee. Kortom: ons intensieve energieverbruik heeft zoveel onwenselijke gevolgen dat we er goed aan doen daarmee te stoppen en ons gedrag te veranderen. Maar het energiebeleid zwalkt en hinkt teveel op twee gedachten. De auteurs in dit boek bepleiten daarom een stevige inzet voor energiebesparing en een krachtige bevordering van het benutten van bronnen voor hernieuwbare energie. We moeten niet langer energie verbruiken, maar doorgeven. Dan is er genoeg voor iedereen, ook voor toekomstige generaties.

Publicatie Guido de Brès-Stichting (WI-SGP) i.s.m. Uitgeverij De Banier BV
Paperback - omvang 231 blz. - prijs slechts € 5,95 (excl. evt. verzendkosten)
Bestel nu via webshop.sgp.nl/producten/aanbiedingen of telefonisch 010 - 7200 785

400 SGP-leden in Sliedrecht

In mei werd in Sliedrecht de grens van de 400 leden geslecht. René van de Bos werd vanwege dit gelukkige feit meteen gefeliciteerd en een taart overhandigd. Ronald van der Velde, ledenwerver ter plaatse, brengt het ene na het andere lid aan. Een prestatie!

VAN HET PARTIJBUREAU

Per 1 mei is Nelleke van Veen uit Hazerswoude benoemd als secretarieel-administratief medewerkster. Nelleke werkt vier dagen per week (maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag) en zal zich vooral bezighouden met de leden- en abonnementenadministratie. Daarnaast is ze één van de telefonistes. Wanneer u telefonisch contact opneemt met het partijbureau is de kans dus groot dat u haar aan de telefoon krijgt.

Per 1 december 2016 is Kees Knulst uit Sint Maartensdijk werkzaam voor de Stichting Vormingsactiviteiten Oost-Europa (VOE). Binnen de SGP houdt VOE zich bezig met het organiseren van politieke bewustwordingsactiviteiten in Oost-Europa, het Midden-Oosten en Noord-Afrika. Kees coördineert de werkzaamheden van de Stichting en is de opvolger van Jacques Bazen, die dit werk jarenlang heeft gedaan. Hij heeft een aanstelling voor 0,4 fte.

We wensen Nelleke en Kees een goede en gezegende tijd toe bij de SGP!

Kadercursusdag voor gemeenteraadsverkiezingen

Op zoek naar een verdiepende en intensieve voorbereiding op de gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart 2018? Kom naar de SGP-kadercursusdag.

ZATERDAG 23 SEPTEMBER

in Amersfoort (Hoornbeek College).

ZATERDAG 30 SEPTEMBER

in Gorinchem (Gomarus Scholengemeenschap).

Tijdens deze kadercursusdag kunt u twee keer een cursus van drie uur volgen. De cursussen zijn interactief, worden op maat gemaakt en geven alle ruimte voor de vragen van deelnemers. Welke cursussen biedt de SGP aan?

VAARDIGHEDEN POLITICI

Debatteren als lijsttrekker (door Debat.NL)

Een sterk betoog (door Debat.NL)

Goed onderhandelen (door Harmen Akkerman en Jan Luteijn)

Klaar voor de media (door Debat.NL)

VAARDIGHEDEN CAMPAGNECOMMISSIE

Een strategische campagne ontwerpen (door Henri Pool en een ervaren sidekick)

De laatste weken van de campagne (door Henri Pool en een ervaren sidekick)

Jong en enthousiast. Jongeren bij de campagne (door Maarten van Nieuw Amerongen, SGP-jongeren)

KENNIS POLITICI

Schriftberoep in de politiek (Jan Schippers en Rene Heij)

Investeren in de energietransitie (Cees Verloop en Arien van der Maas)

Op weg naar de omgevingswet (Aart de Kruijf en een externe deskundige)

Meld u aan op www.sgp.nl/kadercursusdag. De kosten bedragen € 95,- inclusief lunch. Deadline aanmelden: 19 september (Amersfoort) en 26 september (Gorinchem).

SGP NAJAARS CONGRES

In samenwerking met de SGP-bestuurdersvereniging organiseert het SGP-partijbureau het SGP-najaarscongres. Noteer alvast de datum in uw agenda: **vrijdagmiddag 24 november**. Meer informatie over het programma, et cetera, volgt nog.

Van harte welkom!

FAMILIEDAG

De panda's waren dan wel in quarantaine, maar de Kamerleden niet. Dan kun je mooi met hen op de foto. Verschillende kinderen óf hun (groot)ouders namen die kans waar.

AGENDA

WOENSDAG 5 JULI

Tijdrede afdeling Middelburg

Ds. C.J. Meeuse

19.30 uur

Zuiderkerk Middelburg

WOENSDAG 9 AUGUSTUS

Tijdrede kiesvereniging Harskamp

Ds. A.J. Britstra uit Maartensdijk

19.30 uur

Harskamp, Harderwijkerweg 11, geb.

HHG

NB: voor alle in dit blad genoemde data geldt: 'Deo volente'.

De volgende *Banier* verschijnt op donderdag 21 september. De kopij kan tot en met dinsdag 5 september bij het partijbureau worden ingestuurd.

U kunt zich richten tot J.S. (Sjon) van der Ree Doolaard via debanier@sgp.nl. De daaropvolgende *Banier* zal op donderdag 19 oktober verschijnen. In de maanden juli en augustus verschijnt er geen *Banier*.

MAANDAG 18 SEPTEMBER

Residentie Pauzedienst

"Vrucht van de Geest: getrouw zijn"

Ds. W. Harinck, predikant te Moerkapelle

Peter Schalk, lid van de Eerste Kamer

Jan van Westenbrugge (orgel) en

Nicolien van Deursen (fluit)

12.30 – 13.10 uur

Den Haag, Noordeinde 25, Waalse Kerk

Zomerperiode

Het partijbureau is in de zomerperiode verminderd bereikbaar. In de komende twee maanden zult u geen *Banier* op de mat krijgen. Die gaat er even tussenuit. Misschien doet u dat ook wel. Hoe het ook zij, wij willen u allen een goede vakantie toewensen!

FOTOVERANTWOORDING

Pagina 1: Elbert Dijkgraaf bij de ingebruikname van de zonnepanelen op het partijbureau in Rotterdam. Het gebruik van zonnepanelen is met oog op de toekomstige generaties. \ beeld door Cees van der Wal Fotografie

Pagina 4: beeld Reprovinci

Pagina 7: Wind turbines, Amsterdam \ beeld Wikimedia Commons

Pagina 8, 11, 24 en 31: beeld Wikimedia Commons

Pagina 12 en 13: beeld Cees van der Wal Fotografie

Pagina 18 en 19: beeld Woord & Daad

Pagina 23: beeld rtlnieuws.nl

Pagina 28: beeld Pixabay

COLOFON

REDACTIE

M.F. van Leeuwen
(hoofdredacteur),
J.S. van der Ree Doolaard
(eindredacteur),
drs. J.W. van Berkum,
drs. J.A. Schippers, N. Bakker en
A. Proos

REDACTIEADRES

Partijbureau, Dinkel 7,
3068 HB Rotterdam
T 010 - 720 07 70
E debanier@sgp.nl
I www.sgp.nl

DIRECTEUR PARTIJBUREAU

drs. J.W. van Berkum
T 010 - 720 07 70
E jwvanberkum@sgp.nl

MANAGEMENTASSISTENTE

mw. A.C. Weerheim
T 010 - 720 07 70
E acweerheim@sgp.nl

ADMINISTRATEUR

mw. M. Westerhout
T 010 - 720 07 70
E mwesterhout@sgp.nl

AFDELING COMMUNICATIE, VOORLICHTING EN VORMING (CVV)

W. Doeleman, W. Goudriaan,
mw. C.W. de Jong,
drs. H. Pool en
J.S. van der Ree Doolaard
T 010 - 720 07 75
E voorlichting@sgp.nl

WETENSCHAPPELIJK INSTITUUT

drs. J.A. Schippers (directeur),
mw. mr. C.A. Everse en
mw. drs. S. Paul
T 010 - 720 07 85,
E wi@sgp.nl

SGP-JONGEREN

N. Bakker en mw. C.W. Pors
T 010 - 720 07 80
E beleidsadviseur@sgpj.nl

EERSTE KAMER

P. Schalk en mr. D.J.H. van Dijk
Binnenhof 22,
2513 AA Den Haag
T 070 - 312 92 00

TWEDE KAMER

mr. C.G. van der Staaij, prof. dr.
E. Dijkgraaf en dr. R. Bisschop
Postbus 20018, 2500 EA Den Haag
T 070 - 318 30 45
E sgp@tweedekamer.nl

EUROPEES PARLEMENT

drs. B. Belder
T 06 - 224 579 15
E b.belder@planet.nl
I eurofractie.sgp.nl

STICHTING VORMINGS- ACTIVITEITEN OOST-EUROPA

K. Knulst
E voe@sgp.nl

VORMGEVING

DTP studio
De Groot drukkerij

LEDENADMINISTRATIE

mw. S.E. van der Elst
E administratie@sgp.nl

Opzegging van lidmaatschap of
abonnement dient schriftelijk te
geschieden voor 1 december.

ADVERTEREN

Voor advertentiemogelijkheden
en tarieven kunt u contact
opnemen met Novente:
wdankers@novente.nl

GEEFT ONS 'LEEFGEDRAG' EEN BLIJK VAN RENTMEESTERSCHAP?

DOOR SJON VAN DER REE DOOLAARD

Bij elk glas dat we naar de glashak brengen, denken we... niets meer. Dat is logisch, natuurlijk. Voor velen van ons is het scheiden van afval de gewoonste zaak van de wereld en het is in onze routines opgenomen. Toch zijn er anderen die het maar een bezoeking vinden: al die verschillende categorieën. Als ze het dan toch volhouden om dat afval te scheiden, zijn ze er in elk geval bewust mee bezig geweest. In beide gevallen zijn we op de goede weg, zo blijkt als ik in gesprek ben met Els Hogendoorn van Woord & Daad. Zij is Medewerker bewustwording en is er daarom volop mee bezig om (voornamelijk vrouwen, studenten en jongeren) bewust te maken van hun houding en gedrag.

Als ik aan Woord & Daad denk, zoals het een paar decennia geleden was, denk ik vooral aan het collecteren voor minderbedeelden in derdewereldlanden. In 1973 is Woord & Daad ook met die intentie opgericht. Het begon allemaal met een kindertehuis in India en daar was geld voor nodig. Dat was de tijd waar we vooral werden aangesproken op ons 'geefgedrag'.

Rond 2010 is er echter iets bijgekomen. Naast het 'geefgedrag' kwam men er hoe langer hoe meer achter dat het 'leefgedrag' minstens zo belangrijk

is. Ook de spellingscontrole van de tekstverwerker moet er trouwens nog aan wennen. 'Geefgedrag' wordt herkend, maar bij 'leefgedrag' komt er steeds een rood golflijntje onder. Dat is ook precies wat de ontmoeting met Woord & Daad moet doen. Het moet een alarmerend rood golflijntje aanbrengen. Het moet ons bij onszelf doen afvragen: gaat dat eigenlijk wel goed? Klopt ons 'leefgedrag' eigenlijk wel? Leven we wel met hart voor de schepping?

“Het is een blikverruiming geweest”, zegt Els Hogendoorn. Het gaat én om geld geven én om een andere verantwoordelijkheid: het rentmeesterschap.” “we hebben juist vrouwen als een belangrijke doelgroep gekozen, want als het om voedsel, het behoud ervan en het tegengaan van verspilling gaat, vinden we bij vrouwen toch de meeste aanspraak. Zo traditioneel zijn we nog wel... Dat jongeren en studenten ook belangrijke doelgroepen zijn, heeft te maken met dat het mede om hun toekomst gaat. Studenten beginnen net voor zichzelf te zorgen met hun aankopen van onder meer voedsel. De jongeren, ten slotte, zijn de toekomstige generatie. Als we hen de bewustheid kunnen bijbrengen, kunnen ze dat weer gemakkelijker aan een volgende generatie doorgeven. Het moet er met de paplepel in de opvoeding worden ingebracht.”

“Als het gaat om bewustheid bijbrengen, is de praktijk weerbarstig. Ten onrechte wordt het als ‘linkse hobby’ afgedaan. Dat tij is wel aan het keren. Maar het is niet gemakkelijk om je leven zomaar te aan te passen. Dat moet je wel met overtuiging doen. Als ik dan bezwaren hoor, wijs ik meestal op de ongelooflijke hoeveelheid mogelijkheden om dat te doen. Want als het een je moeilijk afgaat, is het ander misschien weer veel bereikbaarder.”

DE PRAKTIJK

Sommigen zullen het misschien als linkse hobby zien, maar voor ons is het veel te serieus voor een hobby. Het gaat er natuurlijk om hoe we met de schepping omgaan¹. Daarom is het wel belangrijk om eens te kunnen putten uit die ‘ongelooflijke hoeveelheid mogelijkheden’. Zelf zou ik namelijk mijn volgende interview willen verwerken, fietsend op een hometrainer, waarbij ik de gegenereerde energie kon opslaan en omzetten naar energie om de computer te laten werken. Die mogelijkheid heb ik nog nergens gezien. Maar, niet getreurd, want er blijven nog voldoende mogelijkheden over om mijn leven te verduurzamen en te versoberen.

WERK

- Thuiswerken om uitstoot te verminderen
- Niet onnodig lampen aanlaten
- Niet onnodig printen
- Materialen die over zijn recycleren

REIZEN

- Meer fietsen naar werk, school, winkel en kerk
- Openbaar vervoer zorgt voor minder weggebruikers.
- Hybride of elektrisch rijden
- Minder vliegvakanties

VOEDSEL

- Geen eten weggooiden
- Minder vaak vlees eten

HUIS

- Hoogrendementsglas
- Vloer-, wand en dakisolatie
- Zonnepanelen op het dak monteren
- Warmteterugwinning uit warm afvalvoerwater
- Elektrische apparaten met een groen (zuinig) label
- De verwarming een graatje (of twee) lager
- Niet overbodig heet wassen met de wasmachine
- Afval scheiden
- Groene stroom gebruiken
- Waterbesparende douchekop

WINKEL

- Geen plastic tasjes uit de winkel meenemen
- Eerlijke (fair trade) producten kopen
- Niet onnodig vaak nieuwe kleding aanschaffen
- De kringloopwinkel als optie zien

DURE PLICHT

Wat zou uw reactie zijn als u wist dat uw onchristelijke burens een lager energieverbruik hebben met een vergelijkbaar huishouden? Zou die onchristelijke buur uit ons leefgedrag de eerbied voor de schepping en de Schepper kunnen ontwaren?

Misschien hebben we die verduurzamende maatregelen tot nu toe nog vaak als extraatjes gezien, extra goede werken, zeg maar. Moeten we het echter niet zien als onze dure plicht? Dat we dan doen wat we schuldig zijn om te doen? Wees niet te snel gerust, maar blijf van uw leefgedrag bewust! Ja, er staat nog steeds een rood golflijntje onder...

FAIR TRADE

Fair trade is het Engels voor ‘eerlijke handel’. Het begrip wordt in de handel gebruikt om aan te geven of productie in en de export uit de armere landen ook voor eerlijke opbrengsten in die landen zorgt en dat de rijke landen niet de grote winsten en beloningen opstrijken.

¹ Zie de meditatie van dominee J.A.W. Verhoeven op pagina 4.

Techno West Services

vorkheftrucks - verreikers - terminaltrekkers

Techno West Services B.V.
Weihoek 6
4416 PX Kruiningen

E-mail : verkoop@technowestservices.nl
Tel. : +31 (0) 113 312 186
Mob. : +31 (0) 654 774 755
Fax : +31 (0) 113 313 075

verkoop - verhuur - onderhoud

www.technowestservices.nl

Dokter Hamburgerlaan 59 - 2771 JR Boskoop

www.harkesbegraffenissen.nl

Dag en nacht bereikbaar
Wij verzorgen alleen begrafenissen

0172 - 21 21 22

**OOK ADVERTEREN
IN DE BANIER?**

Neem contact op met Werner Dankers van Novente

Bel 085 - 489 03 22 of mail werner@novente.nl

Tussen landmeten en landmeten zit een verschil. Wilt u dat ervaren? Van Steenberg en Kas verzorgt uw landmeetkundige inmeet- en uitzetwerkzaamheden, als ook AutoCadtekenen. Dit doen wij voor:

- (Landschaps)architecten
- Projectontwikkelaars
- Gemeenten
- GWW
- Bouwbedrijven
- Recreatie(parken)
- Ingenieursbureau's
- Waterschappen
- Constructiebedrijven
- Tuinbouw
- Particulieren

van steenberg kas
landmetenuitzetten

Newtonstraat 19A | 3902 HP Veenendaal
E info@vansteenbergen-kas.nl
I www.vansteenbergen-kas.nl

SGP'ERS EN DUURZAAMHEID, GAAT DAT SAMEN?

Zo heet het onderzoek van het WI in opdracht van de Tweede Kamerfractie. door het WI-SGP werd uitgevoerd. De Tweede Kamerfractie wilde meer informatie krijgen over de houding en het gedrag van de achterban op het terrein van duurzaamheid. Ook wilde de fractie graag weten welke belemmeringen SGP'ers ervaren om duurzaam gedrag te vertonen. De insteek van het onderzoek was de praktische kant van duurzaamheid. Het ging daarbij om het duurzaam invullen van het alledaags gedrag, zoals dat ook op de voorgaande bladzijden is opgesomd.

De resultaten zijn nog maar een paar jaar oud, maar ook nu zullen er al wel veranderingen te bespeuren zijn. De vraag "Hoe vaak weigert u plastic tasje in winkels?" werd door nog geen dertig procent met 'altijd' of 'meestal' beantwoord. Door de nieuwe wetgeving zal dat percentage al wel gestegen zijn. De stelling "Het hele probleem van het milieu wordt wel wat overdreven." Werd door zo'n 50% van de respondenten beaamd. Sindsdien is de berichtgeving over de aardbevingen in Groningen frequenter geworden. De sjoemelsoftware bij Volkswagen kwam aan het licht. De zwakke schakels in Zuid-Hollandse kust waren nog niet allemaal voldoende versterkt. Dat zal allemaal z'n invloed hebben op hoe er over duurzaamheid wordt gedacht.

AANBEVELINGEN

- SGP'ers verwachten vooral een heldere visie van de SGP. Ze willen de vaak ontbrekende duiding en richting krijgen.
- De Kamerfractie moet het belang van duurzaamheid erkennen, vertalen naar concrete standpunten en dat ook communiceren met de achterban. De SGP kan, met de middelen die zij daarvoor krijgt, duurzaam gedrag stimuleren en belemmeringen daarvoor wegnemen.
- Een derde aanbeveling houdt vooral in dat er naar middelen moet worden gezocht om duurzaam gedrag te bevorderen en onduurzaam gedrag ontmoedigd of veranderd kan worden.

CONCLUSIES

Gaat het nu samen? De meeste SGP'ers zien de problemen met het milieu wel in. Ook erkennen ze hun verantwoordelijkheid wel, maar de factor 'gemakzucht' speelt enerzijds een rol. Anderzijds zijn er ook nog heel wat belemmeringen die ervoor zorgen dat duurzaam gedrag gewoon niet van de grond komt. Duurzame alternatieven zijn soms erg duur, of slecht beschikbaar. Daar is werk aan de winkel!

ENERGIENEUTRAAL WONEN EN LEVEN

Er zijn vele vormen van energie en energieverbruik, maar in deze bijdrage wil ik me richten op het gebruik van elektra, gas en (motor)brandstof. We zouden een discussie kunnen gaan voeren over klimaatverandering, zeespiegelstijging, luchtkwaliteit en of daar nu sprake van is, of niet. Maar als we nu gewoon eens kijken naar de huidige mogelijkheden die er reeds zijn om minder energie te gebruiken en schone energie te benutten, dan verminderen we de belasting van de aarde en de uitputting van natuurlijke hulpbronnen.

De politiek praat en schrijft plannen, net als de grote(re) energiebedrijven. Wereldmachten kijken naar elkaar, maar wie gaat nu daadwerkelijk over tot handelen? Want voor mij staat één ding vast: met praten en schrijven worden we niet energieneutraal. Mijn oproep is aan particulieren en bedrijven: ga gewoon aan de slag en neem je verantwoordelijkheid!

Van het particulier energiegebruik is circa 80% voor verwarming van de woning (veelal gas) en de niet elektrische auto (motorbrandstof). Daar valt dus de grootste slag te maken. Laten we beginnen met de woning. Verminderen van energieverlies door isolatie (spouw, glas, dak en kruipruimte) en bewuster verwarmingsgedrag (graadje lager, selectief ventileren). Alle beetjes helpen maar als we echt meters willen maken dan vervangen we de cv-ketel door een duurzaam apparaat, bijvoorbeeld een warmtepomp. Een tussenstap is de zonneboiler waarmee ook veel gas wordt bespaard. Voor een bestaande woning zijn er wel wat meer aanpassingen nodig, maar een nieuwe woning kan tegenwoordig energieneutraal worden gebouwd (met nauwelijks meerkosten). Zonder gasaansluiting, met zonnepanelen en warmtepomp, is er per saldo over het gehele jaar geen energie-inkoop meer nodig. En dan nog de auto. Ook hier geldt, laat hem gerust eens staan, pak de fiets, ga lopen of neem het openbaar vervoer. Als we dan toch een auto nodig hebben, kies dan voor de hybride of elektrische auto. Maar de eerlijkheid gebied te zeggen dat daar prijstechnisch nog wel een uitdaging ligt.

Als we de aarde leefbaar willen houden, is het echter meer dan tijd dat ieder zijn eigen verantwoordelijkheid neemt. Energieneutraal leven is zeker onderdeel van onze taak als rentmeester op deze aarde.

ACCOUNTANTS,
MAAR ANDERS DAN DE REST.

BENIEUWD?
WE ONTMOETEN U GRAAG.

www.schipperpaul.nl
070 - 260 00 08

Verkoop | Verhuur | Leasing | Service

Gebr. Weststrate B.V.

Landbouwmachines - Intern transport

Meclean veeg- en
schrobmachines,
stofzuigers en
hogedrukreinigers

meclean®

Veiligheids-
keuringen
volgens de
VeBIT-
voorwaarden.

Nieuwe Toyota vorkheftrucks,
BT elektropallettrucks
en handpallettrucks

Zuidweg 13-15
Postbus 52
4413 ZH Krabbendijke

T 0113 - 50 26 10
F 0113 - 50 61 46

www.gebrweststrate.nl
info@gebrweststrate.nl

AFZUIGINSTALLATIES

Oosterparallelweg 41 • 7951 DD Staphorst (NL)
t +31 (0) 522 - 46 14 02 • www.talenmachines.nl

J. Bisschop
Installatiebedrijf

Punthorst - tel. 0529 - 48 13 63

Allround installatiebedrijf in woningbouw,
utiliteit en agrarische sector.

Met een specialisatie in zonneboilers, warmtepompen,
LED-verlichting, warmteterugwinning en zonnepanelen

www.bisschop-techniek.nl

www.zongedidee.nl

ANTWOORD DOOR **WILLEM POS**

“Waarom heeft SGP-jongeren aangifte gedaan tegen een Haags gemeenteraadslid?”

“Wij hebben aangifte gedaan tegen het Haagse gemeenteraadslid Abdoe Khouli vanwege zijn antisemitische uitspraken. Hij noemde Israëlische scholieren ‘Zionistische terroristen’, ‘toekomstige kindermoordenaars’ en ‘bezitters’, alleen maar omdat deze jongeren in de staat Israël geboren zijn. Dat is discriminatie. Daarom wilden wij een signaal afgeven en ons publiekelijk verzetten tegen het idee dat dit normaal is, want helaas is Khouli niet de enige die zo over Joden en Israël denkt. Jodenhaat mag nooit normaal worden en moet krachtig worden bestreden. SGP en SGP-jongeren doen er dan ook alles aan om dat voor elkaar te krijgen!”

De meerderheid is 76 zetels (de helft plus één), maar VVD, CDA en D66 komen maar aan 71 zetels.

POLITIEK VOOR DUMMIES

In de vorige rubriek Politiek voor dummies ging het over de kabinetsformatie. Het artikel sloot af met de zin dat het nog wel even kon duren voordat de bewindspersonen op het bordes staan. Maar wat als er geen meerderheidskabinet gevormd kan worden? Daarover gaat het in dit artikel.

DOOR WILLEM GOUDRIAAN

Het formeren van een nieuw kabinet is in de afgelopen weken niet veel verder gekomen. Nog steeds (stand van zaken 16 juni) wordt er geprobeerd om zo'n kabinet te vormen nadat de twee pogingen om GroenLinks bij de formatie te betrekken zijn mislukt. Maar wat als de politieke partijen er toch niet uitkomen? Als er geen andere opties zijn om een meerderheidskabinet te vormen, zijn er twee andere mogelijkheden: of er wordt geprobeerd een minderheidskabinet te vormen of er worden nieuwe verkiezingen uitgeschreven.

MINDERHEIDSKABINET

Wat is dat? Eigenlijk zegt het woord het al. Bij onderhandelingen voor een nieuw kabinet wordt eerst geprobeerd een kabinet te vormen dat op een meerderheid kan rekenen in de Tweede, en liefst ook in de Eerste Kamer. Als je als betrokken partijen met elkaar in zowel de Eerste als Tweede Kamer een meerderheid

hebt, werkt dat veel prettiger dan wanneer je geen meerderheid hebt. Een minderheidskabinet heeft dus automatisch geen meerderheid in de Tweede Kamer. Wanneer zo'n kabinet met een voorstel wil komen moet het, wil het vooraf weten of er een meerderheid is die het steunt, eerst met andere politieke partijen gaan praten om te kijken of zij het voorstel willen steunen.

Een minderheidskabinet biedt voor de oppositiepartijen kansen. Oppositiepartijen kunnen er wat voor terugkrijgen en dat kan doordat het voorstel aangepast wordt. Zij kunnen door voorstellen van een minderheidskabinet te steunen hun eigen punten toevoegen. Voor de bewindspersonen is het lastig om bij het doen van voorstellen elke keer aan oppositiepartijen te moeten vragen of zij het willen steunen. De huidige premier, Rutte, heeft inmiddels ervaring met een minderheidskabinet.

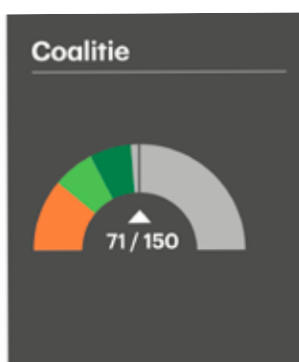
NIEUWE VERKIEZINGEN

Als er geen nieuw kabinet of een minderheidskabinet gevormd kan worden, zijn nieuwe verkiezingen de enige optie. Dan mogen we opnieuw naar de stembus. Hopelijk lukt het partijen dan wel om met elkaar een kabinet te vormen. ◀

Zetels

VVD	33
CDA	19
D66	19
PVV	20
SP	14
GL	14
PvdA	9
CU	5
PvdD	5
50+	4

Coalitie

DOOR WILHELM DOELEMEN & HENRI POOL

Radicale scheiding

Steeds vaker bemoeit de lokale overheid zich met het beleid in kerken. Nu alleen nog in de grote steden, maar wanneer bereikt dit de biblebelt? Er is alle reden voor raadsleden, wethouders en bestuursleden om zich in hun eigen gemeente te bezinnen op de scheiding van kerk en staat.

Een duidelijk onderscheid tussen kerk en staat is van belang voor een samenleving. Kerk en staat hebben elk bevoegdheid op hun eigen terrein. De staat is niet onderworpen aan de kerk en de kerk is niet onderworpen aan de staat. Ze hebben geen inhoudelijke zeggenschap over elkaar. De ene mag niet het beleid van de andere bepalen. Niet dat kerk en staat geen boodschap aan elkaar hebben of zich niet kritisch over elkaars handelen mogen uiten. Maar ze treden niet in elkaars verantwoordelijkheid.

RUIMDENKEND

Steeds vaker gaat het mis. Neem nu Eindhoven. De pastoor van de Catharinakerk is nogal conservatief. Een uitvaart zonder kerkelijke accenten zou hij weigeren. De jaarlijkse carnavalsmis en de oecumenische viering op Roze Zaterdag moesten uitwijken naar een andere kerk. Dat is tegen het zere been van D66-wethouder Schreurs. Ze greep de subsidie voor de restauratie van het orgel aan om het huurcontract open te breken. Alleen als kerk en pastoor toleranter worden, stelt ze geld beschikbaar voor het monumentale orgel. Met een huurcontract dat aangepast is aan de huidige tijd „wordt de kerk voor iedereen toegankelijk (ook voor homo's)”, aldus Schreurs. De wethouder bepaalt wel even wat de kerk moet vinden.

Eindhoven is ver weg voor de SGP. Maar voor u het weet staat dit vraagstuk voor de deur. Want stel dat net als in Rotterdam de gemeente niet langer ruimte wil geven aan kerkdiensten in

Catharinakerk, Eindhoven

buurt- of dorpshuizen, wat doet u dan? Volgens CDA-wethouder De Jonge zijn kerkdiensten niet in overeenstemming met het open karakter van een 'huis van de wijk'. Wijkcentra worden gesubsidieerd, zegt de wethouder, wat er op neerkomt dat de gemeente Rotterdam meebetaalt aan het houden van erediensten. Wat doet u als lokale SGP dan met die Hersteld Hervormde Gemeente die nog steeds geen eigen kerkgebouw heeft en in een dorpshuis bijeenkomt?

DOORDENKING

Deze concrete casussen maar ook het hele vraagstuk van die radicale scheiding van kerk en staat vragen verdere doordinking. Is het immers niet zo dat de gemeente slechts pas een rol hierin heeft als wordt opgeroepen tot geweld? Dat gebeurt door jihadistische predikers in moskeeën. Zou, zoals artikel 1 van de Grondwet zegt, in overheidsruimten niet iedereen welkom moeten zijn, ongeacht achtergrond of denken? Welke andere wetten en goede Nederlandse gewoonten zijn hier in het geding?

Fracties en besturen hebben lokaal iemand nodig die dit thema goed door-denkt. Diegene kan de recent verschenen studies *Tolerantie in balans* en *Gewetensvrijheid in het geding* erbij pakken. Inventariseer ook de risico's in de eigen gemeente: in welke situaties zou de radicale scheiding van kerk en staat kunnen gaan spelen? Is er een organisatie of stichting op christelijke grondslag die subsidie krijgt van de gemeente?

Maak als lokale SGP hier een speerpunt van voor de komende jaren. Zet een eerste aanzet in het verkiezingsprogramma en werk dat de komende periode verder uit. Laat het een jaarlijks terugkerend punt worden op de fractie- en bestuursvergaderingen! Ga hierover het gesprek aan met de kerken waar, door de lokale overheid, steeds meer naar gekeken wordt sinds de decentralisaties van de Jeugdzorg en de WMO. Want juist de SGP kan, met 99 jaar ervaring, de samenleving vooruit helpen als het gaat om kerk en staat. ◀

Gewetensvrijheid en tolerantie staan onder druk

GEWETENSVRIJHEID IN HET GEDING

Er ligt een belangrijke taak voor de SGP om haar oude rol als beschermer van de gewetensvrijheid weer op te pakken. Dit is een van de aanbevelingen die voortvloeit uit de publicatie *Gewetensvrijheid in het geding*, geschreven door historica dr. Amanda Kluvel, verbonden aan de Universiteit Maastricht. In haar boek vraagt zij aandacht voor de pioniersarbeid van SGP-oprichter ds. G.H. Kersten (1882-1948). Aan de hand van actuele rechtszaken laat Kluvel zien dat de polarisatie rondom het beroep op het geweten toeneemt en dat rechters vaker meer gewicht toekennen aan het non-discriminatiebeginsel.

TOLERANTIE IN BALANS

Parallel hieraan deed de theoloog dr. Maarten Kater, verbonden aan de Theologische Universiteit Apeldoorn, een diepteboring naar het begrip tolerantie. In de gangbare opvattingen wordt tolerantie

misvormd tot onverschilligheid. In SGP-kring is tolerantie vaak geassocieerd met slappe toegeeflijkheid. In zijn boek *Tolerantie in balans* betoogt dr. Kater dat echte verdraagzaamheid gaat over manieren van denken en leven die tegenstrijdig zijn aan de eigen opvattingen. Tolerantie vraagt dus om inspanning en uithoudingsvermogen.

OVER DE AUTEURS

Dr. M.J. Kater (1962) is als hoogleraar praktische theologie verbonden aan de Theologische Universiteit van de Christelijke Gereformeerde Kerken te Apeldoorn. Dr. A.A. Kluvel (1968) is historica en als universitair hoofddocent geschiedenis verbonden aan de Universiteit Maastricht. Ten behoeve van het onderzoekswerk voor deze publicatie ontvingen de auteurs in 2012 een studiebeurs van de Guido de Brès-Stichting, het Wetenschappelijk Instituut voor de SGP. U kunt de boeken bestellen via de webshop.

BOUWBEDRIJF

W. van Beek

Nieuwbouw Verbouw Onderhoud

Otterloseweg 42B
6733 AN Wekerom

T: 0318 462037
M: 0612960658

info@bouwbedrijfwanbeek.nl
www.bouwbedrijfwanbeek.nl

Dé specialisten in dak- en gevelbeplating

UTILITEITSBOUW
AGRIBOUW
RENOVATIE
TAXATIE
SCHADEHERSTEL

Volg ons
ook via:

Hardeman | van Harten

Dak & wandbeplating

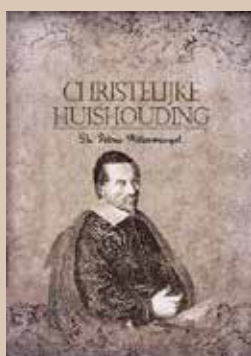
www.hardeman-vanharten.nl

T 0318 46 15 51 | E info@hardeman-vanharten.nl

LEERZAME UITGAVEN

Het gruwelijke Sodom gestraft van ds. Conrad Mel (1666-1733). Deze heruitgave in het hedendaags Nederlands bestaat uit negen boet- en bidagpredicaties die de omkering van Sodom en Gomorra tot thema hebben. Mels waarschuwende en ontdekkende toepassingen zijn hoogst actueel! Harde kaft, stevig ingebonden, 200 pagina's, prijs: € 12,50 (excl. € 3,50 porto). Ook in boekhandel te koop (ISBN 9789077530252).

Bestel nu de vijfdelige serie van de *Christelijke huishouding* van ds. Petrus Wittewrongel in het hedendaags Nederlands voor een totaalprijs van slechts € 199,- (incl. porto). Een standaardwerk voor de gezinsopvoeding en de gezinsreformatie. Zeer leerzaam! Harde kaft en stevig ingebonden, ca. 580 pagina's per deel. Alleen per serie verkocht. *Niet verkrijgbaar in de boekhandel!*

Voor het bestellen of voor meer info, bel: 06 - 22 62 61 40 (b.g.g.: 0416 - 693844) of mail: inhetspoor@kliksafe.nl. Of bestel online via: www.inhetspoor.nl.

DE KRUIF MACHINES.NL

SCHRANKLADERS

VERREIKERS

HEFTRUCKS

TRILPLATEN

VERKOOP

VERHUUR

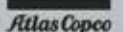
SERVICE

 Bobcat

 TERBERG
KINGLIFTER

 MOFFETT.NL

 BOMAG
KING GROUP

 Atlas Copco

Stroe (Gld)

T 0342 - 443 129

info@dekruifmachines.nl

www.dekruifmachines.nl

VIJF HOOFDPUNTEN VOOR ENERGIEK BELEID

De komende decennia stijgt de wereldwijde vraag naar energie met 70 procent. Het aanbod van duurzame energie groeit ook, maar lang niet genoeg. Tot nu toe kan slechts een kwart van de nieuwe vraag met hernieuwbare bronnen worden ingevuld. 'Een ongemakkelijke, maar harde waarheid.' Het beleid moet anders en beter. Maar hoe dan?

DOOR JAN SCHIPPERS

Uitgangspunt voor energiebeleid is het bijbels rentmeesterschap. Dit betekent dat mensen behoedzaam dienen om te gaan met deze wereld. Wij hebben de aarde in bruikleen gekregen van God onze Schepper. 'Wij zijn hier gasten en vreemdelingen op aarde', zo staat in de Hebreeënbrief te lezen. Fatsoenlijke gasten zullen uit dankbaarheid geen schade veroorzaken, laat staan dat ze na hun verblijf een puinhoop achterlaten. Helaas tonen veel orthodoxe christenen hierover weinig bekommernis. Ook op dit punt dringt Gods Woord aan tot bekering: een draai van 180 graden in ons denken en doen is nodig.

Dit principiële appel wordt versterkt met andere overwegingen. Onze volksgezondheid vermindert door de uitstoot van schadelijke stoffen. Het risico op overstromingen door niets te doen tegen een stijgende zeespiegel kunnen we niet blindelings negeren. Ook is het ongewenst dat we voor onze energievoorziening steeds afhankelijker worden van dubieuze regimes in het Midden-Oosten. Indirect spelen we zo het gewelddadige moslimfundamentalisme in de kaart. Daarnaast dreigt de situatie waarin Europese landen een speelbal worden van Russische oligarchen.

Een behoedzame schatting wijst uit dat Nederland in 2023 slechts 14 procent 'duurzame energie' zal halen en in 2050 een aandeel van 45 procent. Met het huidige, zwalkende Nederlandse overheidsbeleid lukt het zelfs niet om dit te realiseren. Wat moet er anders en beter? In vijf hoofdpunten vatten we dit samen.

1. Meer inzet voor energiebesparing is nodig. Energie die je niet (meer) gebruikt, hoef je ook niet te 'vergroenen'. Het terugdringen van de warmtevraag, o.a. door gebouwen beter te isoleren, heeft hierbij de hoogste prioriteit.
2. Belastingen hervormen en schade door fossiel energiegebruik fiscaal verrekenen. Dit zet aan tot gedragsverandering

- bij burgers en bedrijven. Het stimuleert ook tot energiebesparing. Snel stoppen met de subsidiëring van fossiele energie maakt duurzame energie financieel aantrekkelijker.
3. Overheidssubsidies moeten worden ingezet voor innovatie, het ontwikkelen van nieuwe energieopslag-technieken en het in de markt zetten van nieuwe, duurzame technologieën. Geen subsidies voor langdurige exploitatie. Wel is een stimuleringsregeling voor energiebesparing in de gebouwde omgeving gewenst.
  4. Meer decentrale energieopwekking is de trend, dus moeten (lagere) overheden belemmeringen in regelgeving wegnemen en vergunningprocedures stroomlijnen voor het lokaal opwekken of benutten van hernieuwbare energiebronnen.
  5. Bestrijding van energiearmoede vereist bescherming van de positie van huishoudens die nauwelijks financiële mogelijkheden hebben om woningisolatie of bijv. zonnepanelen te betalen.

KERNBEGRIPPEN VOOR HET ENERGIEBELEID

Beschikbaarheid - Het energievoorzieningssysteem voorziet in een voldoende hoeveelheid energie op de juiste tijd en op de juiste plaats.

Betaalbaarheid - Het energievoorzieningssysteem is zo ingericht dat ieder de minimaal benodigde energiebehoefte kan betalen zonder andere basale levensbehoeften te verdringen, zoals voedsel, kleding en onderdak.

Betrouwbaarheid - Het energievoorzieningssysteem functioneert zonder onderbrekingen onder wisselende omstandigheden en voorziet in de juiste kwaliteit.

Duurzaamheid - Het energievoorzieningssysteem veroorzaakt geen schade aan de natuurlijke leefomgeving en beperkt niet de mogelijkheden van toekomstige generaties om in hun basale energiebehoefte te voorzien.

Veiligheid - Het energievoorzieningssysteem functioneert met acceptabele risico's voor mens, maatschappij en leefomgeving. ◀

Door samenwerking is energie gegarandeerd!

In februari 2016 presenteerde de Europese Commissie een energiezekerheidspakket. Het doel: de burger verzekeren van betaalbare, schone en vooral betrouwbare energie. Onderdeel van dit pakket is een voorstel voor een verordening die de risico's in de elektriciteitsvoorziening van lidstaten moet aanpakken.

DOOR LEONARD DEN BOEF

Beleidsmedewerker van Bas Belder

De reden hiervoor is dat er grote veranderingen plaatsvinden op de Europese elektriciteitsmarkten. Mede door de vergroening van de elektriciteitsmarkten maken lidstaten steeds vaker gebruik van elkaars zonne- en windenergie. Elektriciteit wordt via interconnectoren onder andere getransporteerd van Duitsland naar Nederland en vice versa. Dat is echter geen vanzelfsprekendheid. Door extreme weersomstandigheden of (cyber)aanvallen vanuit landen buiten Europa kunnen crisissituaties ontstaan. Hierdoor kunnen elektriciteitsmarkten en systemen van lidstaten

tot stilstand komen en grensoverschrijdende leveringen gevaar lopen. Wanneer er een crisissituatie ontstaat bij het opwekken en/of transporteren van elektriciteit, gaan lidstaten, bij het bestrijden hiervan, op zeer uiteenlopende manieren te werk. Hierbij wordt echter het belang van de energielevering aan naburige lidstaten onderschat en worden zij te laat of niet goed ingelicht. Voor de energiezekerheid van Nederland is het daarom van groot belang dat een crisissituatie in bijvoorbeeld Duitsland tijdig en correct wordt doorgegeven. Dat gebeurt nu onvoldoende en op een onge-

coördineerde wijze. Het wetgevingsvoorstel van de Europese Commissie heeft daarom als doel tekortkomingen bij de aanpak van een crisis met een grensoverschrijdend karakter te verbeteren. Voor een goede aanpak van het probleem is samenwerking tussen lidstaten onderling en coördinatie op Europees niveau cruciaal. De Europese Netwerken van Transmissienetbeheerders voor Elektriciteit (ENTSB-E) is een organisatie die is opgezet door de Commissie om lidstaten te ondersteunen tijdens een crisis. De ENTSB-E zal een belangrijke rol gaan spelen bij het opstellen van gemeenschappelijke normen en procedures. Bij een crisis waarbij grensoverschrijdende leveringen van elektriciteit in het gedrang komen, is het de taak van deze organisatie om te coördineren dat belangrijke informatie wordt verstrekt en gedeeld aan lidstaten in de betreffende energieregio. Lidstaten worden dus verplicht om buurlanden tijdig en adequaat op de hoogte te brengen van een crisis in de elektriciteitssector. Bij dit proces vervult de ENTSB-E een sleutelrol en wordt de transparantie vergroot. Dat lidstaten het eigenbelang vooropstellen is niet vreemd als het gaat om een crisis in de elektriciteitsvoorziening. Lidstaten moeten zich echter realiseren dat zonder goede samenwerking en coördinatie vanuit 'Brussel' het eigenbelang uiteindelijk ook geschaad kan worden. Dat is nou niet bepaald in het belang van land en volk. ◀

HAAGS GEMEENTERAADSLID:

'ISRAËLISCHE SCHOLIEREN ZIJN KINDERMOORDENAARS IN WORDING'

Abdoe Khouhani, gemeenteraadslid in Den Haag voor de Partij van de Eenheid, heeft onlangs een groep scholieren uit Israël uitgemaakt voor 'zionistische terroristen in wording'. "Dit zijn toekomstige kindermoordenaars en bezetters", schreef het raadslid op Facebook.

De groep van 30 scholieren was hier op bezoek in het kader van een leiderschapstraining georganiseerd door het Israëlische Center for Young Leaders (ICYL). Als onderdeel van hun rondreis door Nederland brachten zij ook een bezoek aan de SGP-fractie in de Tweede Kamer.

Kees van der Staaij plaatste op social media een groepsfoto met een positief bericht daarbij, waarna het raadslid uithaalde.

Van der Staaij is vooral geschrokken dat een politicus zich zo uitlaat. "Dit is een vorm van antisemitisme waar we gewoon strijd tegen moeten voeren.

Jodenhaat mag in Nederland - zeker niet vanuit de politiek - nooit normaal gevonden worden."

Khouhani kwam eerder in opspraak door zijn steun voor terreurorganisatie ISIS. "Leve ISIS en in shaa Allah op naar Bagdad om dat schorem aldaar aan te pakken", schreef de fractievoorzitter op Facebook. Daarvoor bood hij later zijn excuses aan. "Iedereen kan wel eens een uitglijder maken", zei hij toen.

Voorzitter Willem Pos gaat namens SGP-jongeren aangifte doen vanwege de uitlatingen van Khouhani: "Het is absurd dat een gemeenteraadslid zulke uitspraken doet, waar de Jodenhaat van afdruipt. Terwijl antisemitisme een oprukkend probleem is in de samenleving, besluit dit raadslid

een bijzonder slecht voorbeeld te geven door voorop te gaan met deze antisemitische teksten." ◀

Tweede Kamer steunt SGP-voorstel voor meer lokale recherche

De Kamer debatteerde vorige week over de georganiseerde misdaad in Noord-Brabant. Eén van de pijnlijke conclusies uit een onderzoek naar de strijd tegen georganiseerde criminaliteit blijkt het gebrek aan recherche in de basisteams.

Wijkagenten concluderen tot hun grote frustratie dat het agenderen van georganiseerde misdaad geen zin heeft. Hun signalen hierover worden keer op keer niet opgepakt. Kees van der Staaij

wil dat de regering meer inzet toont om dit probleem aan te pakken en zo het opsporingswerk meer slagkracht te geven. Daar zijn meer rechercheurs in de basisteams voor nodig. Hij diende daar een motie voor in, mede namens ChristenUnie, SP en PvdA. Een Kamermeerderheid steunde dat plan bij de stemmingen. De SGP is blij met deze stap.

Van der Staaij: "Het is slecht en ontmoedigend voor de strijd tegen de misdaad wanneer er zelfs geen onderzoek wordt

ingesteld als er duidelijke aanwijzingen zijn. Het is onacceptabel als criminelen vrij hun gang kunnen gaan. De SGP vindt het belangrijk dat er op lokaal niveau ook echt wat gebeurt met de signalen van wijkagenten van concrete, georganiseerde criminele activiteiten. De lokale rechercheur verdient daarom een stevige plek in de politieorganisatie. Wijkagenten moeten weten bij wie ze terecht kunnen als zij georganiseerde misdaad op het spoor zijn. Wij zijn tevreden dat de Kamer haar steun hiervoor geeft." ◀

SAMEN MAKEN WE HET VERSCHIL

WORD AL VANAF 5 EURO PER MAAND
PARTNER VAN WOORD EN DAAD

WORD DEELGENOOT EN PARTNER

Voor (minimaal) € 5,- per maand steunt u onze wereldwijde partners en programma's. Jaarlijks kunnen wij dankzij uw bijdrage een groot aantal projecten steunen. Wilt u deelgenoot en vriend worden van Woord en Daad, omdat u het belangrijk vindt dat het werk door blijft gaan? Steun ons dan met PartnerPlan.

Meld u vandaag nog aan! Vul uw gegevens in via
www.woordendaad.nl/wordpartner.

Samen naar school

Samen water tappen

Echte partners
werken samen!

Samen haardhout halen

Samen op de foto

Samen een klus doen

Actualiteiten en ontwikkelingen in politiek en samenleving door Menno de Bruyne, voorlichter Tweede Kamerfractie SGP

EN DE KABINETSFORMATIE SLEEPT ZICH VOORT ...

Mensen die me hoger inschatten dan ik mezelf inschat, vragen dezer dagen nog wel eens: "En, wanneer hebben we een nieuw kabinet meneer De Bruyne?" Meestal zeg ik dan twee dingen. 1. "Ik heet geen Meneer, maar gewoon Menno." 2. "Ik zou het niet weten."

Tóch heb ik me dit keer gewaagd aan een voorspelling. En wel deze: deze kabinetsformatie zou wel eens in de top-3 kunnen belanden van langste formaties. Dat leidde bij deze en gene tot een bewonderende blik, zo van: "Die durft!" Maar laat ik eerlijk zijn, erg gedurfd is deze 'voorspelling' niet. Om in de top-3 te komen, hadden we toen ik de 'voorspelling' deed (13 juni) nog 37 dagen te gaan, een ruime maand dus. Het moet al gek gaan willen we dat niet halen.

We spreken elkaar, als alles goed gaat, op 20 juli nader.

VISITE

Overigens las ik dat informateur Tjeenk Willink de onderhandelaars ook een paar te zijnen huize aan de lommerrijke Pompstationsweg in Den Haag heeft ontvangen. Buren klaagden in De Telegraaf dat in de tuin van huize-Tjeenk Willink inderdaad rare geluiden te horen waren geweest. Maar eventjes eruit, buiten het zicht van de Binnenhofpapparazzi, kan op zich geen kwaad. Eerdere informateurs gingen net zo te werk.

De leukste formatie was wat dat betreft die van 1948. De man die tot taak had gekregen om de partijen bij elkaar te brengen, was de Rooms-katholieke Kamer voorzitter Van Schaik. Om het journaal om de tuin te leiden, bedacht hij allerlei trucjes.

Zo geschieden de onderhandelingen met de kersverse VVD in het diepste geheim.

Belangrijkste liberale kandidaat voor een ministerspost was de bierbrouwer mr. D.U. Stikker. Deze werd tot zijn niet geringe verbazing door de formateur opgebeld met de opdracht dat hij zijn opwachting moest maken in het Roomse ziekenhuis aan het Haagse Westeinde. Daar, afgescheiden van al te opdringerige schrijvers werd operatie een van de formatie voltooid.

MOM

Het tweede onderhoud had plaats bij de christelijk historische politica freule Wttewaal van Stoetwegen. Zij woonde vlak om de hoek bij Van Schaik aan de Laan van Meerdervoort. Om alle argwaan de kop in te drukken verzon Van Schaik de smoes dat de freule die dag jarig was. Onder het mom van een verjaardagspartijtje zouden de onderhandelaars elkaar dan bij de CH-politica ontmoeten.

Zo gezegd zo gedaan. Stikker meldde zich op het afgesproken tijdstip bij de freule en tien minuten later stonden de heer en mevrouw Van Schaik op de stoep - compleet met een bos

anjers voor "de jarige". Eenmaal verwelkomd door de jonkvrouw werden de beide heren getraceerd op de grondwet, twee blocnotes, een doos sigaren en een kop koffie. Fase twee van de formatie kon beginnen.

STRIKVRAAG

Maar één verslaggever vertrouwde het zaakje niet. Toen hij lucht kreeg van de samensprong bij de freule, belde hij haar op met een strikvraag: "Freule, mag ik u even komen opzoeken?" "Nee", antwoordde ze, "ik heb bezoek voor mijn verjaardag."

Maar de journalist bleek niet voor één gat te vangen. Een nader onderzoek naar de geboortedatum van de freule leverde op dat zij niet de eerste augustus, maar op een eerste januari voor het eerst het levenslicht had gezien. Daarom belde hij haar andermaal op, zeggend: "We hebben het even nagezocht, en u bént helemaal niet jarig." Even bleef het stil aan de andere kant van de lijn. Totdat de jonkvrouw zich vermande, en zei: "Waarom denkt u er niet aan dat Van Schaik mij kan vragen als minister?"

Drie weken later maakte het kabinet-Drees-Van Schaik z'n entree in de Tweede Kamer. Doch hoe goed de fotografen ook tuurden, achter de regeringstafel was tussen alle heren niet één vrouw te ontdekken... ◀

▶ RONDJES BINNENHOF

De komende zomer staan er weer een aantal 'rondjes Binnenhof' op het programma. Nieuw is de heringerichte Gerrit Kasteinkamer, vernoemd naar de verzetsstrijder die in dat kamertje z'n laatste uren doorbracht. Opgeven kan via mdebruyne@tweedekamer.nl en 06 1254 1741. Gereserveerd zijn de zaterdagen 15 juli, 5 en 26 augustus. Wie zelf een groep (minimaal 8 personen) om zich heen verzamelt, kan zich ook aanmelden voor een zelfgekozen dag.

+ Service zit in onze genen

Alles voor een tevreden klant

RUIM 1485 BEOORDELINGEN
QASA.NL | JUNI 2017

Zo doen wij dat

Wij zien service voor en met name na de koop niet als kosten, maar als reclame. Want, juist door bestaande klanten in de watten te leggen, verhogen wij onze klanttevredenheid. Hierdoor bouwen wij aan relaties voor de lange termijn. Als familiebedrijf zit het verlenen van service er bij ons ingebakken. Het in ons gestelde vertrouwen waarmaken geeft ons échte voldoening. Hoe blijer u bent, hoe meer werkplezier wij hebben.

DBKEUKENS.NL